

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

2024 YILI KAMU İŞLETMELERİ GENEL RAPORU

Aralık 2025

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

2024 YILI

KAMU İŞLETMELERİ

GENEL RAPORU

Aralık 2025

Kamu İşletmeleri 2024 yılı Genel Raporu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 43'üncü maddesi gereği hazırlanarak, Rapor Değerlendirme Kurulu'nun 25.12.2025 tarihli ve 725/1 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. GENEL ÇERÇEVE.....	1
1.1 Raporun Amacı.....	1
1.2. Raporun Hazırlanma Yöntemi ve Kapsamı	2
2. KAMU İŞLETMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ.....	2
2.1. Kamu İşletmeciliğinin Tarihi Gelişimi	2
2.2. Rapor Kapsamındaki Kamu İşletmeleriyle İlgili Gelişmeler	6
2.3. Kamu İşletmelerinin Tasnifi.....	7
3. KAMU İŞLETMELERİNİN FAALİYETLERİ.....	9
3.1. Kamu İşletmeleri Faaliyetlerine İlişkin Genel Bilgiler.....	9
3.2. İstihdam.....	11
3.3. Alımlar	12
3.4. Yatırımlar	14
3.5. Bağlı Şirket/Ortaklık ve İştirakler	15
EK: KAMU İŞLETMELERİ LİSTESİ VE İŞLETMELERE İLİŞKİN BİLGİLER.....	18

KISALTMALAR

AŞ	: Anonim Şirketi
BOTAŞ	: Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
DMO	: Devlet Malzeme Ofisi
İDT	: İktisadi Devlet Teşekkülü
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİK	: Kamu İktisadi Kuruluşu
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
OVP	: Orta Vadeli Program
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları

1. GENEL ÇERÇEVE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 165'inci maddesi uyarınca, sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu idareleri ve bağlı ortaklıklarının Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından denetlenmesine ilişkin esaslar 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile düzenlenmekte olup bu kapsamda TBMM tarafından yapılan denetimlerde, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu çerçevesinde yürütülen denetimler sonucu hazırlanan raporlar esas alınmaktadır.

Bu doğrultuda Sayıştay tarafından yürütülen kamu işletmeleri denetimlerinde;

✓ Kamu işletmesinin hesap ve işlemleri ile mali rapor ve tablolarının, mali raporlama standartları doğrultusunda denetlenen kamu idaresinin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bir biçimde gösterip göstermediği hakkında denetim görüşü oluşturulması,

✓ Kamu işletmesinin gelir, gider, mal hesapları ile diğer hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespit edilmesi,

✓ Kamu işletmesinin kuruluş amaçlarına ulaşmasını teminen faaliyetlerinin mevzuata, kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğunun tespit edilmesi,

✓ Mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi

amaçlanmaktadır.

1.1 Raporun Amacı

Kamu İşletmeleri Genel Raporu ile kamu işletmelerinin faaliyet sonuçları hakkında kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu işletmelerinin mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi ve kamu kaynaklarının korunması, hesap verme sorumluluğu ile mali saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Kamu İşletmeleri Genel Raporu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 43'üncü maddesi gereğince denetlenen kamu işletmelerinin yıllık faaliyet sonuçları hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla her yıl hazırlanmaktadır.

1.2. Raporun Hazırlanma Yöntemi ve Kapsamı

Kamu İşletmeleri Genel Raporu, denetim grup başkanlıkları tarafından hazırlanan kamu işletmeleri yıllık raporlarında yer alan veriler ile Raporda yer verilmesi uygun görülen diğer hususlar çerçevesinde hazırlanmaktadır.

Rapor Değerlendirme Kurulu tarafından izleyen yılın sonuna kadar son şekli verilen Kamu İşletmeleri Genel Raporu, Başkanlık tarafından yayımlanmaktadır.

Rapor kapsamında kamu işletmeleri; hukuki yapıları, nitelikleri ve işleyişleri dikkate alınarak “Kamu İktisadi Teşebbüsleri”, “Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar”, “Finansal Kuruluşlar” ve “Diğer Kuruluşlar” olarak sınıflandırılmakta ve yıllık faaliyetlerine ilişkin değerlendirmeler bu doğrultuda yapılmaktadır.

Sayıştay tarafından kamu işletmeleri ile ilgili olarak 2024 yılında 102 adet rapor hazırlanmıştır.

2. KAMU İŞLETMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

2.1. Kamu İşletmeciliğinin Tarihi Gelişimi

“Kamu işletmesi” kavramı ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genel olarak kamusal kaynakları kullanmak suretiyle ekonomik alanda faaliyet gösteren kamu kuruluşlarını ifade etmektedir.

Ülkemizde kamu işletmeleri ile ilgili olarak ilk genel tanım, 17.06.1938 tarihli ve 3460 sayılı Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkındaki Kanun’da yer almıştır. İlgili Kanun’da, sermayesinin tamamı devlete ait olan ve kendi kanunlarında bu Kanun’a tabi oldukları belirtilen, tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî yönden özerk ve sorumluluğu sermayeleri ile sınırlı kuruluşlar “İktisadi Devlet Teşekkülü” (İDT) olarak tanımlanmıştır.

1961 Anayasası’nın 127’nci maddesinde, “*Kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce denetlenmesi kanunla düzenlenir.*” denilmek suretiyle ilk kez “Kamu İktisadi Teşebbüsleri” (KİT) kavramı yer almasına karşılık, kavramın tanımı yapılmamıştır.

1982 Anayasası'nda, 1961 Anayasası'ndan farklı olarak KİT'lerin tanımı da yer almıştır. 1982 Anayasası'nın "Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimi" başlığını taşıyan 165'inci maddesinde KİT'ler, "*sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları ...*" şeklinde tanımlanmıştır.

Kamu işletmelerinin birden fazla kuruluş amacı olduğu söylenebilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki kamu işletmelerinin kuruluş amaçları; ekonomik kalkınmayı sağlamak, tekelleri devlet eliyle işletmek, özel sektörün başaramayacağı veya giremediği işleri yapmak, ekonomiye yön vermek, özel sektöre öncülük etmek, gelir dağılımını düzenlemek vb. olarak sayılabilir.

Ülkemizde 1923 yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda, ülke kalkınmasının özel sektör eliyle gerçekleştirilmesine yönelik politikaların uygulanması benimsenmiş ve izleyen süreçte 1933 yılında 2262 sayılı Sümerbank Kanunu ile Sümerbank kurulmuştur. Bu dönemde sanayinin geliştirilmesi için hazırlanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nda yer alan projelerin büyük bölümünü gerçekleştirme görevi 2580 sayılı Atatürk Orman Çiftliğinin Sermayesinin Arttırılması Kanunu ile Sümerbank'a verilmiştir.

Sümerbank'ın kuruluşunu takiben 14.06.1935 tarihinde yürürlüğe giren 2805 sayılı Etibank Kanunu ile işletmeye elverişli bulunan madenlerin işlenmesini sağlamak için Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü ve Elektrik İşleri Etüt İdaresince geliştirilecek enerji üretim ve dağıtım projelerini tesis etmek ve işletmek üzere Etibank kurulmuştur.

Sümerbank ve Etibank temel sanayi, maden ve enerji işletmelerinin kurulmasında, modern işletmecilik tekniklerinin uygulanmasında, kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde, iştirakler kurarak şirketleşmenin geliştirilmesinde önemli görevler üstlenmiş olup, bunlar tarafından kurulan işletmeler, daha sonra kurulan KİT'lerin birçoğunun çekirdeğini oluşturmuştur.

Bu dönemde yapılan düzenlemelerle Sümerbank ve Etibank dışında yeni kamu teşebbüsleri de kurulmuştur. Kamu işletmelerinin gerek sayılarındaki artış gerekse ekonomideki artan önemi sonucunda, bu kuruluşların ortak bir düzenlemeye tabi tutulmaları gereğinin ortaya çıkması üzerine; 17.06.1938 tarihinde 3460 sayılı Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve

Murakabeleri Hakkında Kanun çıkarılarak, Sümerbank, Etibank, T.C. Ziraat Bankası, Denizbank ve Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu bu Kanun kapsamına alınmıştır.

3460 sayılı Kanun ile KİT'leri idari, mali ve teknik bakımdan sürekli denetlemek ve gözetlemekle görevli "Umumi Murakabe Heyeti" ve Umumi Murakabe Heyetinin raporlarını esas alarak yapacağı denetimler sonucunda KİT'lerin ibra edilip edilmemesi konusunda karar almak üzere "Umumi Heyet" kurulmuştur. 1960 yılında Umumi Murakabe Heyeti, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu adını almış, 2010 yılında ise 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun tüzel kişiliği sona erdirilerek Sayıştaya devredilmiştir.

1951-1960 döneminde; devletin ekonomideki payının küçültülmesi hedeflenmiş olmakla birlikte bu hedef gerçekleştirilememiş, mevcut KİT'ler özel sektöre devredilmediği gibi Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları (TCDD), Posta Telgraf Telefon İdaresi (PTT), Denizcilik Bankası Türk Anonim Şirketi ve Devlet Malzeme Ofisi (DMO) İDT haline dönüştürülmüş; Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Et Balık Kurumu, Türkiye Demir Çelik İşletmeleri, Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları İşletmesi (SEKA) ve T.C. Turizm Bankası gibi yeni teşekküller kurularak KİT'ler daha da yaygınlaştırılmıştır.

Bu dönemde, karma ekonomi ilkesi benimsenmiş ve disiplin içinde bir kalkınma modeli izlenmiştir. KİT'lerin yeniden düzenlenmeleri ve etkinliklerinin sağlanmasına yönelik olarak "İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu" kurulmuş; 1964 yılında 3460 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakler Hakkında Kanun, İDT'lerin yatırım sorunlarını çözmek amacıyla 441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Kanunu ve KİT'lerin denetimine ilişkin olarak 468 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır.

1980 sonrasındaki dönemde; ekonomik istikrar tedbirleri ile KİT politikalarında köklü değişiklikler yapılmıştır.

1983 yılında, 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakler Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılarak 60 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmış, bu Kanun Hükmünde Kararname (KHK) aynı yıl 2929 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun

adı altında kanunlaştırılmış, bu Kanun da yedi ay sonra 1984 yılında yürürlükten kaldırılarak KİT'leri bugünkü hukuki statüsüne kavuşturan temel yasal düzenleme olan 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK yürürlüğe konulmuştur.

Kamunun ekonomideki payının azaltılması amacıyla 1980'li yıllardan itibaren başlatılan çalışmalarda; özelleştirmenin yasal alt yapısını oluşturmaya yönelik ilk hukuki düzenleme 1984 yılında çıkarılan 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun ve 1986 yılında çıkarılan 3291 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında Kanun ile yapılmıştır.

Anayasa gereği KİT'lerin TBMM tarafından denetlenmesine dair usul ve esaslar ise 1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile belirlenmiştir.

1985-1989 yıllarında uygulanan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda; KİT'lerin kârlı ve verimli çalışmalarının esas olduğu, idari ve mali açılardan bağımsız çalışabilmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür.

1990-1994 yıllarını kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda iktisadi etkinliğin artırılması ve sermayenin tabana yayılmasını sağlamak üzere başlatılan özelleştirme programının süratle gerçekleştirilmesi hedeflenmiş, bir yandan özelleştirme faaliyetleri sürdürülürken, diğer taraftan KİT'lerin kendilerine yeterli kaynak yaratarak daha kârlı ve verimli çalışmalarının sağlanması öngörülmüştür. Özelleştirme uygulamalarıyla ilgili olarak 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine Dair Kanun bu dönemde çıkarılmıştır.

1996-2000 yıllarını kapsayan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ekonomide verimliliğin ve maliyet yapısının rekabet edebilir seviyelere getirilmesi ve serbest piyasa koşullarının sağlanması amacıyla KİT'lerin süratle özelleştirilmesi hedeflenmiştir. Öte yandan özelleştirilmesi uygun görülmeyen veya kısa sürede özelleştirilmeleri mümkün olmayan KİT'lerin, kendilerine yeterli bir şekilde ve kaynak yaratarak faaliyet göstermelerini sağlayıcı tedbirler alınacağı da belirtilmiştir.

2001-2005 yıllarını kapsayan Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda; Devletin ekonomiye doğrudan müdahalesinin özelleştirme politikaları çerçevesinde olabildiğince daraltılacağı, kamu hizmeti niteliğinde görevlerin yürütülmesinde etkinlik ve

verimlilik esaslarına uyulacağı, özelleştirme kapsamı dışındaki işletmelerin faaliyetlerini özerk bir şekilde yürütebilmelerini teminen yeniden yapılandırılmalarının sağlanacağı belirtilmiştir.

2007-2013 dönemi için hazırlanan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda; özelleştirmelerin de etkisiyle KİT sisteminin ekonomi içindeki payının önemli ölçüde azalması hedeflenmiştir. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde kamu; petro-kimya, tuz ve tütün sektörleri ile araç muayene istasyonları işletmeciliğinden tamamen çekilmiştir. Elektrik dağıtımı ve üretimi, doğal gaz dağıtımı, imalat sanayii, liman işletmeciliği, telekomünikasyon, bankacılık, denizyolu ve havayolu taşımacılığı alanlarında bir kısım özelleştirmeler gerçekleştirilmiştir.

2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda; kamu sermayeli işletmelerin kamuya yük getirmeden, verimlilik ilkesi çerçevesinde faaliyet göstermeleri amaçlanmıştır.

2019-2023 yıllarına ait On Birinci Kalkınma Planı'nda; özelleştirmeler yoluyla devletin kamusal fayda taşımayan üretimdeki payının azaltılmasına devam edilmesi, mevcut KİT'lerin faaliyetlerinin piyasada rekabeti bozucu etkiye neden olmayacak etkin ve verimlilik temelli şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır. On Birinci Kalkınma Planı'nın uygulanması amacıyla orta vadeli programlar (OVP), Cumhurbaşkanlığı yıllık programları, yıllık programlar, kurumsal stratejik planlar hazırlanmıştır.

2024-2028 yıllarına ilişkin On İkinci Kalkınma Planı'nda; KİT'lerin ekonominin rekabet gücünü artıracak ve kamu maliyesinin sürdürülebilirliğini destekleyecek şekilde faaliyetlerini sürdürmesi amaçlanmıştır. On İkinci Kalkınma Planı'nda; Plan'ın uygulanması amacıyla OVP, Cumhurbaşkanlığı yıllık programları, bölgesel ve sektörel stratejiler ile kurumsal stratejik planların Kalkınma Planı esas alınarak hazırlanacağı ifade edilmiştir.

2.2. Rapor Kapsamındaki Kamu İşletmeleriyle İlgili Gelişmeler

2024 yılına ilişkin Sayıştay tarafından kamu işletmeleri ile ilgili 102 adet rapor hazırlanmıştır. 2024 yılında 1 adet kamu işletmesi Sayıştay denetimi kapsamına girmiş, 1 adet kamu işletmesi Sayıştay denetimi kapsamından çıkmış, toplam 2 adet kamu işletmesinin ise ticaret ünvanı değişmiştir.

2024 yılında denetim kapsamına giren kamu işletmelerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

- FZK Mühendislik ve Sınai Yatırımlar AŞ, 03.11.2017 tarihinde özel bir şirket tarafından kurulmuş, 28.10.2020 tarihinde Ziraat Katılım Bankası AŞ'nin Şirketteki pay oranı yüzde 50'yi geçmiş ve söz konusu pay değişiklikleri 03.11.2020 tarihli ve 10194 sayılı Ticaret Sicil Gazetesi'nde tescil ve ilan edilmiştir. Güncel haliyle şirket sermayesinin %99,75'i kamuya ait olduğundan Sayıştay denetimi kapsamına girmiştir.

2024 yılında denetim kapsamından çıkan kamu işletmelerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

- Sermayesinin tamamı Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası AŞ'ye ait olan Tasfiye Halinde Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ'ye ilişkin yasal tasfiye sürecinin tamamlandığı ve ticaret sicilinden silindiği 05.04.2024 tarihli ve 11059 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmiştir. Tasfiye edilen Şirket, Sayıştay denetimi kapsamından çıkmıştır.

2024 yılında ünvan değişikliği bulunan kamu işletmelerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

- Central Oto Kiralama AŞ'nin ünvanı 15.02.2024 tarihli Olağanüstü Genel Kurul Kararı ile Ziraat Filo Yönetimi ve Mobilite Çözümler AŞ olarak değiştirilmiş ve söz konusu değişiklik 19.02.2024 tarihli ve 11025 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

- 29.11.2024 tarih ve 27862 sayılı Genel Kurul Kararı ile Platform Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ ünvanı, Halk Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ olarak değiştirilmiş ve söz konusu değişiklik 10.12.2024 tarih ve 11225 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

2.3. Kamu İşletmelerinin Tasnifi

Rapor kapsamında kamu işletmeleri tabi oldukları mevzuat, hukuki yapıları, nitelikleri ve işleyişleri dikkate alınarak; “Kamu İktisadi Teşebbüsleri”, “Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar”, “Finansal Kuruluşlar” ve “Diğer Kuruluşlar” olarak sınıflandırılmıştır. Raporun konusunu oluşturan ve belirtilen sınıflandırma doğrultusunda hazırlanan kamu işletmeleri listesi Ek'te yer almaktadır.

Raporda, kamu işletmeleri aşağıdaki gibi tasnif edilmiştir:

✓ **Kamu İktisadi Teşebbüsleri:** 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK'ye tabi olan İDT'ler ile kamu iktisadi kuruluşları (KİK) ve bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri KİT olarak tasnif edilmiştir. Anılan KHK'ya göre, 17 adet İDT ile bunlara bağlı 5 adet müessese ve 1 adet bağlı ortaklık ve 2 adet KİK olmak üzere toplam 25 adet KİT bulunmaktadır.

✓ **Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar:** 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında, özelleştirme çalışmalarına konu olan kamu işletmeleri, özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar olarak sınıflandırılmıştır.

Özelleştirme programına alınan kuruluşlar, sermayelerindeki kamu payı %50'nin altına düşünceye kadar 4046 sayılı Kanun'a göre, Sayıştay tarafından denetlenirken 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 703 sayılı KHK ile 4046 sayılı Kanun'un "Denetim" başlıklı 11'inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Geçici Madde 1'inde "*703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilatlarına ilişkin kanun veya kanun hükmünde kararnameleri yürürlükten kaldırılan kamu kurum ve kuruluşları münhasıran devir ve geçiş hükümleri düzenlenenler dışında kalanlar hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapılincaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına*" devam olunacağı belirtildiğinden 4046 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi uygulanmaya devam edilmektedir. Diğer taraftan ilgili maddenin uygulaması sona erse dahi söz konusu kuruluşlar 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Sayıştay'ın denetimine tabidir.

Ayrıca, bu Kanun'a tabi kamu işletmelerinin özel hukuk hükümlerine tabi olacağı ancak özelleştirme uygulamalarıyla ilgili olarak 233 sayılı KHK'ya tabi olmayacakları düzenlenmiştir.

Özelleştirme kapsam ve programında olan 5 adet kuruluş Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

✓ **Finansal Kuruluşlar:** Bankacılık ve sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlar ile diğer finansal kuruluşlardan oluşmaktadır.

Sayıştay denetimine tabi finansal kuruluşlardan Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası AŞ, Türkiye Halk Bankası AŞ ve Türkiye Emlak Katılım Bankası AŞ 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası AŞ ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun kapsamında; Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı, Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ (Eximbank), Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası AŞ ve İller Bankası AŞ ise kendi kuruluş kanunlarına göre faaliyet göstermektedirler.

Finansal kuruluşlar yukarıda belirtilen bankalar ve bunların finansal nitelikteki bağlı ortaklıkları olmak üzere toplam 30 adet kuruluşu kapsamaktadır.

✓ **Diğer kuruluşlar:** Kendi kuruluş kanunları kapsamında düzenlemelere tabi olan veya yukarıdaki gruplandırmalara girmeyen Sayıştay denetimine tabi diğer kamu işletmelerini ifade etmektedir. Bu kapsamda 42 adet kuruluş bulunmaktadır.

PTT, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 22'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre Sayıştay tarafından denetlenirken 703 sayılı KHK ile söz konusu fıkra yürürlükten kaldırılmıştır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Geçici Madde 1'inde *"703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilatlarına ilişkin kanun veya kanun hükmünde kararnameleri yürürlükten kaldırılan kamu kurum ve kuruluşları münhasıran devir ve geçiş hükümleri düzenlenenler dışında kalanlar hakkında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapılincaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına"* devam olunacağı belirtildiğinden, 6475 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin 2'nci fıkrası uygulanmaya devam edilmektedir. Öte yandan ilgili fıkranın uygulaması sona erse dahi söz konusu kuruluş, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Sayıştay'ın denetimine tabidir.

3. KAMU İŞLETMELERİNİN FAALİYETLERİ

3.1. Kamu İşletmeleri Faaliyetlerine İlişkin Genel Bilgiler

Kamu işletmeleri ile ilgili hedef ve politikalara kalkınma planları, OVP ve yıllık programlarda yer verilmektedir. Ayrıca kamu işletmelerinin faaliyetlerine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı ile çıkarılan Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıkların Genel Yatırım ve Finansman Programı ile çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır.

2024-2028 yıllarını kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'nda; kamu işletmelerinin faaliyetlerini makroekonomik, sektörel, sosyal politikalarla uyum içerisinde ve kamu maliyesinde sürdürülebilirliği destekleyen bir anlayışla etkin ve verimli bir şekilde sürdürmesinin temel amaç olduğundan bahisle bu amaca ulaşmak için uygulanacak politika ve tedbirler de ayrıntısıyla maddeler halinde sıralanmıştır. Bu politikalar içerisinde güçlü kurumsal yönetim anlayışı, kârlılık, etkinlik ve verimlilik esasları da bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe giren 2024 yılına ait Genel Yatırım ve Finansman Programı incelendiğinde; KİT'ler ve bağlı ortaklıklarının 2024 yılı faaliyetlerini, uygulanan ekonomik politikalar ile program çerçevesinde aşağıda belirtilen ilkelere ve tabi oldukları mevzuata uygun olarak yürütecekleri ifade edilmiştir.

- ✓ Kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde faaliyet gösterileceği,
- ✓ Tüm işletmecilik faaliyetlerinde verimliliği ve kârlılığı artıracak tedbirler alınacağı,
- ✓ Etkin bir insan kaynakları politikası izleneceği,
- ✓ İşletme politikaları çerçevesinde etkin stok yönetimi yapılacağı,
- ✓ Atıl durumda olan gayrimenkullerin, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla satış, kiralama veya bedelli devir gibi usullerle, rayiç bedel esas alınarak değerlendirileceği,
- ✓ Üretilcek mal ve hizmetlere yönelik tedarik edilecek hammadde miktarı ve fiyatı ile üretilen mal ve hizmetlerin miktar ve fiyatlarının, Program'da yer alan hedefleri sağlayacak şekilde tespit edileceği,
- ✓ Faaliyet alanlarını ilgilendiren konularda Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına gereken önemin verileceği,
- ✓ Piyasa koşullarında daha kaliteli ve düşük maliyetli mal ve hizmetin üretilmesi amacıyla, üretim teknolojisindeki gelişmelerin takip edileceği, bilgi ve iletişim alt yapısı ile organizasyon yapılarının gözden geçirileceği,
- ✓ Kamu teşebbüslerinin, ticari kredi kullanımlarını ve mali yükümlülüklerini, Program'da belirlenen hedefler çerçevesinde asgari düzeyde tutmak ve yönetmekle yükümlü olacağı,
- ✓ Cari açığın azaltılmasını teminen yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanan üretimin azami düzeye çıkarılacağı,

✓ İşletme faaliyetlerinde etkin risk yönetimi yapılacağı ve finansal risklere karşı tedbir alınacağı
temel hedef ve politikalar olarak belirlenmiştir.

233 sayılı KHK'ya tabi olmayan KİT'ler ve bağlı ortaklıklarının genel yatırım ve finansman programına tabi olmayan özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar, finansal kuruluşlar ve diğer kuruluşların hedef ve politikaları kendi mevzuatı kapsamında ilgili organları tarafından belirlenmekte ve takip edilmektedir.

3.2. İstihdam

233 sayılı KHK kapsamındaki kamu işletmelerinde çalışan personelin istihdam şekilleri 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 3'üncü maddesinin (a) bendinde; "memur", "sözleşmeli personel" ve "işçi" olarak belirtilmiştir. Aynı maddenin (b) bendinde; *"Teşebbüs ve bağlı ortaklıkların genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevleri; genel müdür, genel müdür yardımcısı, teftiş kurulu başkanı, kurul ve daire başkanları, müessese, bölge, fabrika, işletme ve şube müdürleri, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile ekli 1 sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürülür. Bunlar hakkında bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen hükümler dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır."* hükmü yer almış ve memurlarca yürütülecek görevler ile memur kadro unvanları belirlenmiştir. Üçüncü maddenin (e) bendinde de ise, işçilerin bu KHK'ya tabi olmadığı ifade edilmiştir.

KİT'lerde işçi personelin istihdamı, 4857 sayılı İş Kanunu ile 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14'üncü maddesi hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu kapsamdaki personelin ücret ve diğer haklarının ödenmesinde 07.11.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile toplu iş sözleşmesi ve personel yönetmelikleri hükümleri uygulanmaktadır.

4046 sayılı Kanun kapsamında özelleştirme programına alınan kuruluşların personeli, programa alınma tarihindeki statülerini korumakta ve özelleşmenin gerçekleştiği tarihe kadar bulundukları statülerde çalışmaya devam etmektedirler.

4603 sayılı Kanun’a tabi kamu bankaları 233 ve 399 sayılı KHK’ların kapsamından çıkarılmış olmakla birlikte, Kanun’un 2’nci maddesinin dördüncü fıkrasında *“Bankaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut personeli hakkında aylık, özlük ve emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın uygulanmasına devam olunur. Bunlardan uygun görülenler istekleri halinde, emeklilik statüleri devam etmek üzere özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılabilir.”* hükmü bulunmaktadır. Ayrıca 4603 sayılı Kanun’a göre bu bankalarda özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılacak personelin sayısı, unvanı, ücret ve sair mali haklarının tespitinde genel kurullar yetkilidir. Genel kurullar bu yetkilerini yönetim kurullarına devretmektedirler. Diğer kamu bankalarında da personel, özel hukuk hükümlerine tabi olarak istihdam edilmektedir.

Diğer kuruluşlar kapsamındaki kuruluşlardan kendi kuruluş kanunu bulunanlarda istihdam edilen personelin hangi statüde çalıştırılacağı hususu ilgili kanunlarında belirlenmiştir. Bu kuruluşlardan; Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü faaliyetlerini 657 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen memurlar, 4857 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen işçiler ve istisnai hallerde de sözleşmeli statüde istihdam edilen personel ile yürütmektedir. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu’nda 2022 yılında kadro karşılığı sözleşmeli personel, sözleşmeli personel ve özel hukuk hükümlerine tabi personel olmak üzere 3 tür personel istihdamı gerçekleştirilmiştir. Milli Piyango İdaresinde çalışanlar memur ve işçi statüsünde iken, Toplu Konut İdaresi’nde çalışanlar, memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilmiştir.

Belirtilen kuruluşlar dışındaki diğer kuruluşlarda ise genellikle 4857 sayılı İş Kanunu’na tabi işçi statüsünde personel istihdam edilmektedir.

3.3. Alımlar

KİT’ler, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 2/b maddesi uyarınca Kamu İhale Kanunu kapsamı içinde yer almaktadır. 4603 sayılı Kanun’a tabi bankaların sadece yapım işleri Kanun kapsamında bulunmaktadır. 6111 sayılı *Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun* ile söz konusu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketlerin yapım ihaleleri dışındaki mal ve hizmet alımları Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinin son fıkrasında; enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketlerin bu Kanun kapsamı dışında olduğu belirtilirken, geçici 4'üncü maddesinde söz konusu kuruluşların kendi kanunları yürürlüğe girinceye kadar bu Kanunun 3'üncü maddesinin (g) bendi hükmüne, bu bent kapsamında yer almayan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde ise Kanun'un diğer hükümlerine tâbi olacakları belirtilmiştir. Ancak, söz konusu kanuni düzenleme yapılmamıştır.

Ayrıca, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi gayrimenkul yatırım ortaklıkları da Kamu İhale Kanunu'nun kapsamı dışındadır.

Kamu İhale Kanunu'ndan istisna tutulan mal ve hizmetler, Kanun'un 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin (g) fıkrasına göre; KİT'ler ile sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlerin; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli 01.02.2024 – 31.01.2025 dönemi için 95.508.971 Türk Lirası'nı aşmayan mal veya hizmet alımları istisna kapsamındadır. İstisna kapsamındaki mal ve hizmetler, Kanun'un geçici 4'üncü maddesi kapsamında, ilgili kuruluşların talebi üzerine Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenmektedir.

Kamu İhale Kanunu'nda yer alan Kamu işletmeleri ile ilgili diğer istisnalar aşağıda sayılmıştır:

- ✓ Kanun kapsamına giren kuruluşlarca, kuruluş amacı veya mevzuatı gereği işlemek, değerlendirmek, iyileştirmek veya satmak üzere doğrudan üreticilerden veya ortaklarından yapılan tarım veya hayvancılıkla ilgili ürün alımları,
- ✓ Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ (BOTAŞ) tarafından ithalat yoluyla yapılacak her türlü doğal gaz alımları,
- ✓ Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün her türlü program, haber, yapım ve yayınlarla ilgili olarak Anadolu Ajansı Türk AŞ'den yapacağı mal ve hizmet alımları,
- ✓ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bağlı, ilgili veya ilişkili kurum veya kuruluşlarının, faaliyetleri ile ilgili olarak birbirlerinden veya diğer kamu kurum ve

kuruluşlarından karşılanan enerji, yakıt, mal, hizmet, danışmanlık alımları ve büyük onarım işleri,

- ✓ Fakir ailelere kömür yardımı yapılmasına ilişkin Cumhurbaşkanı Kararları kapsamında; işleticisi kim olursa olsun, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünün kendisine veya bağlı ortaklık veya iştiraklerine ait olan kömür sahalarından yapacağı mal ve hizmet alımları,
- ✓ TCDD ile TCDD Taşımacılık AŞ'nin, Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayii AŞ, Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii AŞ ve Türkiye Vagon Sanayii AŞ'den yapacağı mal veya hizmet alımları,
- ✓ Faaliyet ve görev alanı kapsamında yer alan tarımsal ürünlerle ilgili olmak üzere, üretimin yetersiz olması nedeniyle ürün fiyatlarında meydana gelebilecek olağanüstü dalgalanmaların önlenmesi veya ürünlerde fiyat istikrarının sağlanması amacıyla ilgili bakanın onayı ve Toprak Mahsulleri Ofisi Yönetim Kurulunun görevlendirmesi ile Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün ithalat yoluyla yapacağı tarımsal ürün alımları ve buna ilişkin hizmet alımları.

Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 47'nci maddesinde; Kurumun her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işleri ile bu hususlara ilişkin ihale işlemleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi olmadığı ve bu iş ve işlemlerin yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmiştir.

3.4. Yatırımlar

Kalkınma planlarının hayata geçirilmesinde en önemli uygulama araçlarından birisi olan ve planın yapı taşları niteliğindeki kamu yatırım projelerini kapsayan Yatırım Programının Kabulü ve Uygulanmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı'nın eki olarak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 19'uncu maddesi ve 13 sayılı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 2'nci maddesi gereğince her yıl Ocak ayının on beşine kadar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmektedir.

Kamu Yatırım Programları; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu kuruluşlarının, döner sermayeli kuruluşların ve sosyal güvenlik kuruluşlarının, KİT'lerin ve özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar ile İller Bankası'nın yürüteceği projeler ile mahalli

idarelerin (büyükşehir belediyeleri, belediyeler, su ve kanalizasyon idareleri) dış proje kredisiyle finanse ederek yürütecekleri projeleri kapsamaktadır.

Yatırım Programının Kabulü ve Uygulanmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı'ndaki hükümlere uygun olarak yatırım projelerinin; adı, yeri, karakteristiği, başlama bitiş tarihleri, tutarı ve ödeneği gibi değişkenlerde yıl içinde değişiklikler yapılabilmekte, programa yeni proje alınabilmekte veya programdan proje çıkarılabilmektedir.

2024 Yılı Yatırım Programı'nda kamu işletmelerinden; kamu payı yüzde 50'nin üzerindeki İDT'ler, KİK'ler ile bunların bağlı ortaklıkları, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlar ve döner sermayeli kuruluşların yatırımları düzenlenmiştir.

Resmi Gazete'de her yıl Programların Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Cumhurbaşkanı Kararı yayımlanmaktadır. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yatırım Programları kapsamında yürütülen kamu yatırımlarının gerçekleşme durumunu ortaya koymak üzere, söz konusu Karar gereğince Kamu Yatırımları Raporu hazırlamaktadır. Rapor'da yer alan değişiklik ve gerçekleşme rakamları, kamu kuruluşlarınca Kamu Yatırım Proje Bilgi Sistemi'ne işlenen / kaydedilen bilgileri yansıtmaktadır.

3.5. Bağlı Şirket/Ortaklık ve İştirakler

Türkiye Muhasebe Standartları'nda başka şirketlere ortak olmak üzere edinilen sermaye payları; ortak olunan sermaye payları oranına veya kontrol gücünün işletmede olup olmamasına göre önemli etki taşıyan “iştirakler”, “bağlı ortaklıklar” veya “iş ortaklıkları” olarak tanımlanmaktadır.

Standartlar'da “iştirak”, yatırımcı işletmenin üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletme olarak; önemli etkinlik ise, işletmede finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesine katılma gücünü ve bu politikaları tek başına ya da bir başka taraf ile ortak kontrol etme gücü olarak tanımlanmıştır. Bir işletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak yatırım yapılan işletmenin oy hakkının yüzde yirmi ya da daha fazlasını elinde tutması durumunda, aksi açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu işletmenin önemli etkisinin bulunduğu kabul edilmektedir.

İşletmenin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli oranından fazla sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu işletmeler ise

“bağlı ortaklık” olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca yüzde yirminin altındaki iştirak payları da “gerçeğe uygun değerle değerlendirilen finansal varlıklar” olarak veya gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülememesi durumunda “maliyet değeriyle değerlendirilen finansal varlıklar” olarak değerlendirilmektedir.

Kamu işletmelerinden 233 sayılı KHK kapsamında olanların sermayesinde yüzde onbeş ve üzeri pay sahibi olduğu şirketler; bu KHK’nın 2’inci maddesinin beşinci ve altıncı fıkrasında tanımlanan özelliklere göre “bağlı ortaklık” ve “iştirak” olarak adlandırılmakta ve KHK’nın üçüncü ve dördüncü bölümündeki hükümlere göre faaliyet göstermektedir.

233 sayılı KHK’da; sermayesinin tamamı bir İDT’ye veya KİK’e ait bağlı işletme veya işletmeler topluluğu “müessese”; sermayesinin yüzde ellisinden fazlası İDT’ye veya KİK’e ait olan AŞ’ler “bağlı ortaklık”; sermayelerinin en az yüzde on beşine, en çok yüzde ellisine sahip bulundukları AŞ’ler ise “iştirak” olarak tanımlanmaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nda “bağlı ortaklık”; ana ortaklığın kontrolü altında faaliyet gösteren ortaklıklar olarak tanımlanmakta ve kontrol gücü açısından da tüzel kişinin, sermayesinin asgarî yüzde elli birine sahip olma şartı aranmaksızın, çoğunluğuna doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunması veya bu çoğunluğa sahip olunmamakla birlikte imtiyazlı hisselerin elde bulundurulması veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufta bulunulması suretiyle veya herhangi bir suretle yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünün elde bulundurulması olarak ifade edilmektedir.

Bankacılık sektörü için “bağlı ortaklık”, “iştirak”, “birlikte kontrol edilen ortaklıklar” ve “satılmaya hazır finansal varlıklarda izlenen ortaklıklar” ayrı ayrı tanımlanmaktadır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından çıkarılan ve 08.11.2006 tarihli ve 26340 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ’de;

- ✓ Bağlı ortaklık; ana ortaklığın kontrolü altında faaliyet gösteren ortaklık,
- ✓ İştirak; ana ortaklık bankanın sermayesine katıldığı, üzerinde kontrolü bulunmamakla birlikte önemli etkinliğe sahip olduğu yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık,

- ✓ Birlikte kontrol edilen ortaklıklar; iş ortaklıkları ve adi ortaklıklar dâhil olmak üzere, ana ortaklık bankanın bir ortaklık sözleşmesi çerçevesinde başka gruplarla birlikte kontrol ettiği, yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık, şeklinde tanımlanmaktadır.

EK: KAMU İŞLETMELERİ LİSTESİ VE İŞLETMELERE İLİŞKİN BİLGİLER

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		

I KİT'LER

I-1	BOTAŞ	664.948.360	342.894.905	442.007.658	459.791.055	106.044.551	200.000.000	310.416.450
I-2	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR)	22.846.496	6.730.610	17.250.031	12.323.652	3.422	14.800.000	12.199.413
I-3	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMI)	119.830.194	133.505.196	153.090.386	23.850.125	76.394.880	10.650.000	130.443.557
I-4	DMO	35.467.502	1.042.347	3.629.085	32.861.510	19.254	130.582	111.440
I-5	Elektrik Üretim AŞ (EÜAŞ)	98.071.177	536.074.015	252.619.054	32.228.246	349.297.893	42.634.000	158.954.217
I-6	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	21.701.080	4.132.925	17.391.317	8.432.914	9.774	4.450.949	2.850.949
I-7	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	34.960.900	35.030.619	63.020.505	4.200.553	2.770.461	5.000.000	17.361.745

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
I-8	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü	12.290.930	5.878.838	15.601.194	2.511.073	57.501	51.094	1.573.757
I-9	TCDD	44.123.931	858.721.679	882.498.092	15.791.402	4.556.116	526.100.000	968.049.230
I-10	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)	8.001.760	17.137.081	22.856.983	2.281.859	-,-	9.356.000	7.855.747
I-11	TCDD Taşımacılık AŞ	8.848.113	75.693.322	78.666.465	5.681.674	193.297	70.000.000	117.832.811
I-12	Toprak Mahsülleri Ofisi (TMO)	212.727.835	20.420.484	165.692.992	57.775.871	9.679.455	124.550.000	124.460.188
I-13	TTK Amasra Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	554.726	145.082	207.262	492.225	321	5.400.000	3.146.050
I-14	TTK Armutçuk Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	502.961	440.635	676.805	266.522	269	6.900.000	4.242.950
I-15	TTK Karadon Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	1.027.028	1.347.058	1.749.547	623.552	986	18.200.000	11.727.300
I-16	TTK Kozlu Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	337.101	367.470	41.448	662.437	686	12.900.000	7.872.800
I-17	TTK Üzülmaz Taşkömürü İşletmesi Müessesesi	594.272	531.388	785.564	339.514	582	11.700.000	7.337.450

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
I-18	Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ)	10.344.970	33.462.363	35.763.897	4.924.788	3.118.647	22.000.000	51.451.329
I-19	Türkiye Elektrik İletim AŞ (TEİAŞ)	36.481.505	362.899.819	365.547.751	18.543.787	15.289.786	17.731.798	160.204.640
I-20	Türkiye Elektromekanik Sanayi AŞ (TEMSAN)	1.871.680	289.704	650.268	1.331.996	179.120	685.000	647.708
I-21	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ)	25.563.556	11.840.136	13.658.256	22.142.815	1.602.621	2.195.020	2.589.350
I-22	Türkiye Petrolleri AO (TPAO)	58.272.111	323.909.078	235.938.363	71.338.575	74.854.251	29.000.000	118.243.706
I-23	Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayi AŞ (TÜRASAS)	22.063.451	4.237.348	13.583.797	12.451.139	265.863	23.450.000	14.056.467
I-24	Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ (TÜRK ŞEKER)	49.669.145	7.006.261	19.355.880	37.001.855	317.671	50.233.000	31.787.984
I-25	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK)	1.445.883	34.591.626	34.769.177	1.267.755	577	35.000.000	34.985.633

II ÖZELLEŞTİRME KAPSAM VE PROGRAMINDAKİ KURULUŞLAR

II-1	Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ	62.274	1.062.970	1.103.665	13.118	8.462	1.000	26.888
------	--	--------	-----------	-----------	--------	-------	-------	--------

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
II-2	Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret AŞ	38.912	675.884	668.046	42.945	3.805	39.000	779.232
II-3	Sümer Holding AŞ	44.856	312.901	268.153	23.820	65.784	11.299.080	21.437.806
II-4	TH Karadeniz Bakır İşletmeleri AŞ (KBİ)	275	-	-2.832	3.107	-	-	-
II-5	Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ	254.854	54.353.451	54.445.101	114.147	49.057	220.948	4.296.217

III FİNANSAL KURULUŞLAR**

III-1	İller Bankası AŞ	208.591.658		82.278.387	126.313.271		120.000.000	56.683.830
III-2	Emlak Katılım Varlık Kiralama AŞ	14.176.906	1.561.000	100	14.176.806	1.561.000	50	301
III-3	Emlak Varlık Kiralama AŞ	6.843.519	1.161.675	42.283	6.812.911	1.150.000	50	317
III-4	Halk Faktoring AŞ	10.659.109		1.734.169	8.924.940		246.000	246.000
III-5	Halk Finansal Kiralama AŞ	15.559.973		1.724.208	13.835.765		523.000	523.000

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
III-6	Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ	3.559.975	40.169.111	32.142.230	5.206.330	6.380.525	3.680.000	3.680.000
III-7	Halk Varlık Kiralama AŞ	7.374.863	84	14.974	7.360.153	-	500	500
III-8	Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ	5.071.406	190.410	2.793.921	2.434.797	33.098	250.000	250.000
III-9	Kalkınma Girişim Sermayesi Portföy Yönetimi AŞ	56.081	4.969	52.492	8.296	262	50.000	76.135
III-10	Kalkınma Yatırım Varlık Kiralama AŞ	946	-	873	73	-	50	291
III-11	T.C. Ziraat Bankası AŞ	5.384.859.627		471.708.030	4.913.151.597		84.600.000	84.600.000
III-12	Türk Katılım Reasürans AŞ	1.763.847	6.669	500.413	1.218.517	51.586	375.000	375.000
III-13	Türk Reasürans AŞ	23.051.337	3.624.428	6.024.956	17.486.095	3.164.713	600.000	600.000
III-14	Türkiye Emlak Katılım Bankası AŞ	227.741.777		18.184.862	209.556.915		1.026.915	1.026.915
III-15	Türkiye Halk Bankası AŞ	3.008.249.912		152.564.877	2.855.685.035		7.184.778	7.184.778

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
III-16	Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ (EXİMBANK)		870.570.818	93.006.644		777.564.174	55.270.000	55.270.000
III-17	Türkiye Kalkınma Fonu		920.478			920.478	-	-
III-18	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası AŞ		153.596.085	19.996.996		133.599.089	5.500.000	5.500.000
III-19	Türkiye Vakıflar Bankası TAO		4.021.485.697	219.194.449		3.802.291.248	9.915.922	9.915.922
III-20	Vakıf Faktoring AŞ		32.888.590	4.391.095		28.497.715	850.000	850.000
III-21	Vakıf Finansal Kiralama AŞ		31.002.739	5.730.644		25.272.095	3.500.000	3.500.000
III-22	Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ	3.563.677	18.524.768	18.164.905	931.514	2.992.026	3.450.000	3.450.000
III-23	Vakıf Yatırım Menkul Değerler AŞ	8.380.128	252.915	3.119.915	5.499.514	13.614	1.000.000	1.000.000
III-24	Ziraat Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ	1.988.218	60.977.196	55.007.499	3.158.041	4.799.874	4.693.620	30.711.672
III-25	Ziraat Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı AŞ	1.060.362	6.922.013	7.944.506	17.627	20.243	750.000	5.091.060

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
III-26	Ziraat Katılım Bankası AŞ	515.328.369		22.371.038	492.957.331		10.350.000	10.350.000
III-27	Ziraat Katılım Varlık Kiralama AŞ	37.809.282		1.435	37.807.847		50	439
III-28	Ziraat Portföy Yönetimi AŞ	1.545.391	185.348	1.426.078	252.846	51.816	100.000	332.760
III-29	Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ	7.260.764	646.072	5.950.383	1.888.084	68.370	60.000	464.177
III-30	ZKB Varlık Kiralama AŞ	1.307.713		2.310	1.305.403		50	378

IV DİĞER KURULUŞLAR

IV-1	Askeri Fabrika ve Tersane İşletme AŞ (ASFAT)	58.301.897	928.809	6.414.705	42.485.002	10.330.998	247.829	1.028.582
IV-2	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü (AOÇ)	421.569	539.883	867.973	86.098	7.381	0,5	14.507
IV-3	Bileşim Finansal Teknolojiler ve Ödeme Sistemleri AŞ	447.844	557.046	767.517	200.167	37.206	340.000	1.802.370
IV-4	Botaş International AŞ	15.143.382	754.465	14.872.173	625.810	399.864	3.575	21.781

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
IV-5	Etimine AŞ	235.199	1.750.980	1.820.219	165.960	-	900.166	1.824.222
IV-6	FZK Mühendislik ve Sınai Yatırımlar AŞ	500.718	241.208	168.215	312.887	260.824	30.000	174.715
IV-7	Halk Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ	277.984	62.393	279.663	45.999	14.716	250.000	250.000
IV-8	Halk Yapı Projeleri Geliştirme AŞ	5.255.328	1.428.731	238.082	2.841.138	3.604.839	115.000	285.181
IV-9	İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu	1.971.269	380.396	2.332.382	2.000	17.282	-	-
IV-10	Kule Verici Tesisleri İşletim ve Teknolojileri AŞ	26.420	250.498	206.577	64.534	5.806	50.000	637.617
IV-11	Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ (MKE)	43.453.746	22.009.871	29.992.055	28.571.461	6.900.102	5.100.000	23.531.446
IV-12	Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü (MPİ)	1.715.041	60.392	1.277.978	337.282	160.173	-	-
IV-13	Nükleer Teknik Destek AŞ (NÜTED AŞ)	59.125	22.017	55.742	25.400	-	35.000	44.984
IV-14	PTT Anadolom Destek Lojistik Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ	2.788.251	1.638.547	3.339.407	1.541	58.633	200.000	1.297.159

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
IV-15	PTT Bilgi Teknolojileri AŞ	243.523	55.596	176.489	122.109	521	5.370	47.516
IV-16	PTT Para Lojistik ve Özel Güvenlik Hizmetleri AŞ	224.732	70.478	-185.490	480.701	0	50.000	423.315
IV-17	PYS Güvenlik AŞ	75.601	1.548	33.460	43.690	-	2.000	17.038
IV-18	Rinerji Rize Elektrik Üretim AŞ	5.011	726.587	610.498	17.913	103.187	24.343	369.330
IV-19	PTT	13.279.327	41.668.731	30.726.202	23.024.158	1.197.697	5.000.000	43.600.785
IV-20	SADES Sağlık ve Sağlık Turizmi Destek Hizmetleri AŞ (SADES)	107.888	147.508	165.405	89.992	0	125.000	193.051
IV-21	Taksim Otelcilik AŞ	1.336.447	1.975.821	3.256.103	37.978	18.187	350.000	2.969.197
IV-22	İflas Nedeniyle Tasfiye Halinde Arıcak Turizm ve Ticaret AŞ	-	-	-	-	-	-	-
IV-23	TCDD Teknik Mühendislik ve Müşavirlik AŞ	509.638	89.074	235.567	344.166	18.979	135.000	223.166
IV-24	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ)	926.837.472	215.377.899	193.863.910	767.553.253	180.798.208	-	193.863.910

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
IV-25	TRBOR Bor Teknolojileri AŞ	570.250	3.583.827	3.278.384	574.420	301.273	1.389.088	2.900.465
IV-26	T Rupt Teknoloji AŞ	140.437	81.943	211.941	10.438	-	50.000	121.100
IV-27	Turkish Energy AŞ	18.700.511	-	11.672.776	7.027.735	-	174	282
IV-28	Turkish Petroleum International AŞ	18.706.314	14.330.940	27.552.887	3.922.156	1.562.210	5.000.000	30.462.902
IV-29	Turkish Petroleum Off-Shore Technology Center AŞ	186.865.789	22.739.071	28.065.109	181.539.752	-	17.288.000	25.044.626
IV-30	Türkiye Nükleer Enerji AŞ (TÜNAŞ)	238.011	3.130.106	3.306.882	50.049	11.185	8.100.000	3.113.363
IV-31	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)	18.617.794	13.304.690	26.346.049	1.451.883	4.124.552	182.000	5.938.039
IV-32	TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme AŞ	7.700.375	25.880.751	18.719.032	5.834.157	9.027.936	8.053.743	55.673.241
IV-33	USHAŞ Uluslararası Sağlık Hizmetleri AŞ (USHAŞ)	608.734	234.965	633.836	130.500	3.403	347.939	591.950
IV-34	Vakıf Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ	319.330	40.029	354.934	4.047	378	300.000	300.000

Tür - Sıra No	Kamu İşletmeleri	Varlıklar (Bin TL)*		Kaynaklar (Bin TL)			Sermaye (Bin TL)*	
		Dönen	Duran	Öz	Yabancı		Esas	Ödenmiş
					Kısa Vadeli	Uzun Vadeli		
IV-35	Vakıf Enerji ve Madencilik AŞ	343.706	2.955	346.381	51	228	85.000	85.000
IV-36	Vakıf Gayrimenkul Değerleme AŞ	99.437	3.013	84.025	8.084	10.340	100.000	128.698
IV-37	Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret AŞ	1.423.238	244.416	492.978	1.165.723	8.954	68.678	158.833
IV-38	Vakıf Pazarlama Sanayi ve Ticaret AŞ	320.355	1.776.861	1.424.011	182.938	490.267	300.000	300.000
IV-39	ZG Tarım Piyasaları AŞ	13.052	118	13.130	40	-	50	413
IV-40	Ziraat Filo Yönetimi ve Mobilite Çözümler AŞ	2.626.271	12.010.245	2.688.306	3.711.120	8.237.090	252.500	2.090.526
IV-41	Ziraat İşletme Yönetimi ve Gayrimenkul Geliştirme AŞ	3.951	3.959	6.553	1.356	-	5.000	32.777
IV-42	Ziraat Teknoloji AŞ	864.658	183.981	355.665	395.214	297.760	175.000	205.354

<i>*Enflasyon düzeltilmesine tabi olan şirketlere ilişkin veriler enflasyon düzeltilmesi sonucu bulunan tutarlardan oluşmaktadır.</i>	
<i>**Bankacılık mevzuatı gereği finansal kuruluşların tek düzen hesap planında dönen-duran varlık ayrımı ile kısa vadeli yabancı kaynak-uzun vadeli yabancı kaynak ayrımı olmadığından bu veriler varlık toplamı ve yabancı kaynak toplamı olarak kümülatif hazırlanmıştır.</i>	
İşletme Türleri İtibarıyla Toplam Sayılar	I. KİT'ler: 25 Adet
	II. Özelleştirme Kapsam ve Programındaki Kuruluşlar: 5 Adet
	III. Finansal Kuruluşlar: 30 Adet
	IV. Diğer Kuruluşlar: 42 Adet
	Toplam Kamu İşletmesi: 102 Adet